Babaya Tebligat ve Eski Hâle Getirme

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Anayasa Mahkemesi Birinci Bölüm	21.04.2026	Ret

ESAS NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2022/96499	AY 36, CMK 40, CMK 42, CMK 252, 7201 s. TK 16, TK 21

ÖZET

Basit yargılama usulüyle mahkûm edilen başvurucunun gerekçeli kararı, bildirdiği adreste aynı konuttaki babasına tebliğ edildi. Yurt dışında yaşadığını öne süren başvurucunun eski hâle getirme talebinin reddinde, adres değişikliği bildirilmediğinden mahkemeye erişim hakkı ihlali bulunmadı.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/babaya-tebligat-eski-hale-getirme-reddi-aym-2022-96499/ →

Karar metni

Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası sisteminde yayımlandığı hâliyle aktarılmıştır. Heyet, raportör ve vekil adları derlemeye alınmamıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ BİRİNCİ BÖLÜM
KARAR

Başvuru Numarası: 2022/96499

Karar Tarihi: 21/4/2026

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; itiraz süresi dolduktan sonra karardan haberdar olan başvurucunun eski hâle getirme talebinin gerekçeli kararın tebliğine ilişkin tebligatın usulüne uygun olduğu gerekçesiyle reddedilmesi nedeniyle mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 7/11/2022 tarihinde yapılmıştır.

3. Komisyon tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

4. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir.

5. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

III. OLAYLAR VE OLGULAR

6. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

7. Bursa Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) başvurucu hakkında trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçundan soruşturma başlatmıştır.

8. Başsavcılık; soruşturma yürütülen suçun 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 250. maddesi uyarınca seri muhakeme usulü kapsamına girmesi nedeniyle seri muhakeme usulü hakkında ayrıntılı bilgilendirmede bulunulması ve sonrasında seri muhakeme usulünün uygulanmasının teklifi için 30/11/2021 tarihli çağrı kâğıdını, başvurucunun Merkezî Nüfus İdaresi Sistemi (MERNİS) adresine tebligat çıkarmıştır. Tebligat sorgusu sonucunda başvurucunun adresinden taşınmış olması nedeniyle teslim edilmediği görülmüştür.

9. Başsavcılık tarafından çıkarılan tebligatın gönderildiği adresle başvurucunun soruşturma aşamasında alınan ifadesinde belirtilen adres aynıdır. Başvurucu ayrıca soruşturma aşamasında alınan ifadesinde hâlen belirttiği adreste ikamet ettiğini beyan etmiştir.

10. Başsavcılık, başvurucunun trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçundan cezalandırılması talebiyle 24/12/2021 tarihli iddianame düzenlemiştir. İddianamede, başvurucunun alkollü şekilde sevk ve idare ettiği araçla başkaca bir kişinin kullanmakta olduğu araca arkadan çarparak maddi hasarlı trafik kazasına neden olduğu gerekçesiyle üzerine atılı suçu işlediği ileri sürülmüştür.

11. İddianamenin kabulüyle açılan dava, Bursa 1. Asliye Ceza Mahkemesinde (Mahkeme) görülmeye başlanmıştır. Mahkeme tarafından 10/1/2022 tarihinde duruşma hazırlığı işlemleri yapılmıştır. Tensip tutanağında; "1-CMK 251 md uyarınca basit yargılama usulünün uygulanmasına, 2-Sanık adına CMK 251 maddesindeki yazılı 'tebliğ tarihinden itibaren 15 günlük süre içerisinde yazılı savunma dilekçesi sunabileceğine, yokluğunda duruşma yapılmaksızın dosya üzerinden karar verileceğine' dair ihtaratı içeren meşruhatlı davetiye çıkartılmasına, davetiyeye iddianame, ihtarname, sicil kaydı ve CMK 231. Maddesinin eklenmesine 3-Sanığın adli sicil kaydında bulunan ilamların ve kesinleşmelerinin UYAP sistemi üzerinden alınmasına," karar verilmiştir.

12. Mahkeme 25/2/2022 tarihinde basit yargılama usulü uyarınca duruşma yapılmaksızın başvurucunun trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçundan 7 ay 15 gün hapis cezası ile cezalandırılmasına karar vermiştir. Gerekçeli karar, başvurucunun soruşturma aşamasındaki ifadesinde belirttiği adreste bulunan babasına tebliğ edilmiştir. Tebligat mazbatasında, başvurucunun işte olması sebebiyle tebligatın aynı konutta bulunan babasına yapıldığı belirtilmiştir.

13. Başvurucu vekili 18/8/2022 tarihli dilekçesiyle eski hâle getirme talebinde bulunmuştur. Dilekçede özetle; yapılan tebligatlardan başvurucunun haberinin olmadığını, başvurucunun Hollanda'da çalıştığını ve ikamet ettiğini, Başsavcılık tarafından soruşturma aşamasında çıkarılan

tebligatın adres değişikliği sebebiyle yapılamadığını, başvurucu ile ilgili adres araştırması yapılmadan Mahkeme tarafından aynı adrese çıkarılan tebligatın usulsüz olduğunu ileri sürmüştür.

14. Mahkeme 9/9/2022 tarihinde eski hâle getirme talebinin reddine dair ek karar vermiştir. Kararın gerekçesi şöyledir: "... Sanık hakkında mahkememizin basit yargılama usulü uygulanan 25/02/2022 tarih 2022/42 Esas ve 2022/241 karar sayılı ilamıyla 7 ay 15 gün hapis cezasına hükmolunduğu, gerekçeli kararın tebliğine ilişkin tebligatın usulüne uygun olduğu anlaşıldığından talebin reddine karar vermek gerekmiş ve aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur..."

15. Başvurucu vekili 15/9/2022 tarihli dilekçesiyle ek karara itiraz etmiştir. Dilekçesinde özetle eski hâle getirme talebindeki gerekçeleri yinelemiştir.

16. Bursa 12. Ağır Ceza Mahkemesi 11/10/2022 tarihinde ek karara karşı yapılan itirazın reddine kesin olarak karar vermiştir. Kararın gerekçesi şöyledir: "...Mahkememizce yapılan incelemede; sanığın soruşturma aşamasında bildirdiği adrese seri muhakeme usulüne ilişkin tebligatın gönderildiği ve iade gelmesi üzerine iddianamenin düzenlenerek dava açılmasının hukuka uygun olduğu, mahkemece basit yargılama usulü için gerekli tebligatın yine sanığın belirttiği adrese TK 21. Maddesi gereği yapıldığı, her ne kadar sanığa yapılan ilk tebligatın mernis kaydı düşünülerek yapılması hukuka uygun olmasa da, mahkeme gerekçeli kararının sanığın bildirdiği adreste sanığın yakınına yapıldığı, gerekçeli kararın usulüne uygun tebliğ edilmiş olması sebebi ile kararın usulüne uygun kesinleştiği, itirazın süresinde yapılmadığı ve ileri sürülen iddiaların CMK 311. Maddesinde sayılan sebeplerden olmadığı anlaşılmakla itirazın reddine karar verilerek aşağıdaki karar ittihaz olunmuştur..."

17. Başvurucu vekili, nihai hükmü 24/10/2022 tarihinde öğrenmiştir.

18. Anayasa Mahkemesi, bir müzekkere ile Mahkemeden basit yargılama usulü tensip zaptının tebliğ edildiğine dair tebliğ mazbatasını istemiştir. Mahkeme, müzekkere cevabında ilgili tebligatta sadece iddianamenin tebliğ edildiğini belirtmiştir. Bahsedilen tebligat, başvurucunun soruşturma aşamasındaki ifadesinde belirttiği adrese çıkarılmıştır. Tebliğ mazbatasından muhatabın adreste bulunmaması nedeniyle tebligatın mahalle muhtarına teslim edildiği ve yakın komşusuna haber verildiği anlaşılmaktadır. Tebliğ mazbatasının üzerinde ayrıca tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde yazılı savunma dilekçesi sunabileceği, yokluğunda duruşma yapılmaksızın dosya üzerinden karar verileceği hususlarına dair ihtar bulunmaktadır.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

1. İlgili Mevzuat

19. 5271 sayılı Kanun'un "Kararların açıklanması ve tebliği" başlıklı 35. maddesi şöyledir: "(1) İlgili tarafın yüzüne karşı verilen karar kendisine açıklanır ve isterse kararın bir örneği de verilir. (2) Koruma tedbirlerine ilişkin olanlar hariç, aleyhine kanun yoluna başvurulabilecek hâkim veya mahkeme kararları, hazır bulunamayan ilgilisine tebliğ olunur. (3) İlgili taraf serbest olmayan bir kişi veya tutuklu ise tebliğ edilen karar, kendisine okunup anlatılır."

20. 5271 sayılı Kanun'un "Kanun yollarına başvurma hakkı" başlıklı 260. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir: "Hâkim ve mahkeme kararlarına karşı Cumhuriyet savcısı, şüpheli, sanık ve bu Kanuna göre katılan sıfatını almış olanlar ile katılma isteği karara bağlanmamış, reddedilmiş veya katılan sıfatını alabilecek surette suçtan zarar görmüş bulunanlar için kanun yolları açıktır."

21. 5271 sayılı Kanun'un "Eski hâle getirme" başlıklı 40. maddesi şöyledir: "(1) Kusuru olmaksızın bir süreyi geçirmiş olan kişi, eski hale getirme isteminde bulunabilir. (2) Kanun yoluna başvuru hakkı kendisine bildirilmemesi halinde de, kişi kusursuz sayılır."

22. 5271 sayılı Kanun'un "Eski hâle getirme dilekçesi üzerine verilecek karar" başlıklı 42. maddesi şöyledir: "(1) Süresi içinde usul işlemi yapılsaydı, esasa hangi mahkeme hükmedecek idiyse, eski hâle getirme dilekçesi hakkında da o mahkeme karar verir. (2) Eski hâle getirme isteminin kabulüne ilişkin karar kesindir; reddine ilişkin karara karşı itiraz yoluna gidilebilir. (3) Eski hâle getirme dilekçesi, kararın yerine getirilmesini durdurmaz; ancak, mahkeme yerine getirmeyi erteleyebilir."

23. 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun "Tebliğ imkansızlığı ve tebellüğden imtina" başlıklı 21. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir: "Kendisine tebligat yapılacak kimse veya yukarıdaki maddeler mucibince tebligat yapılabilecek kimselerden hiçbiri gösterilen adreste bulunmaz veya tebellüğden imtina ederse, tebliğ memuru tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza mukabilinde teslim eder ve tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırmakla beraber, adreste bulunmama halinde tebliğ olunacak şahsa keyfiyetin haber verilmesini de mümkün oldukça en yakın komşularından birine, varsa yönetici veya kapıcıya da bildirilir. İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılır."

24. 7201 sayılı Kanun'un "Tebliğ imkansızlığı ve tebellüğden imtina" başlıklı 21. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir: "Gösterilen adres muhatabın adres kayıt sistemindeki adresi olup, muhatap o adreste hiç oturmamış veya o adresten sürekli olarak ayrılmış olsa dahi, tebliğ memuru tebliğ olunacak evrakı, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azasından birine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza karşılığında teslim eder ve tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen adresteki binanın kapısına yapıştırır. İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılır."

25. 7201 sayılı Kanun'un "Aynı konutta oturan kişilere veya hizmetçiye tebligat" başlıklı 16. maddesi şöyledir: "Kendisine tebliğ yapılacak şahıs adresinde bulunmazsa tebliğ kendisi ile aynı konutta oturan kişilere veya hizmetçilerinden birine yapılır."

2. Yargıtay Kararları

26. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun (Genel Kurul) 4/2/2021 tarihli ve E.2017/11-203, K.2021/29 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir: "...Yerel Mahkeme hükmünün, Özel Dairece sanığın lehine olacak şekilde bozulmasından sonra yapılan yargılamada, Yerel Mahkemece sanığın bilinen son adresi olan [...] adresine çıkarılan Yargıtay bozma ilâmını ve duruşma gününü içerir ilk tebliğ işleminin usulüne uygun yapılmaması nedeniyle Yerel Mahkemece el yazısı ile önceki tebliğ

işleminin iptal edildiği şerhi düşülerek aynı adrese çıkarılan ikinci tebligat evrakının, muhatabın [...] de çalışmadığından bahisle 30.05.2016 tarihinde merciine iade edildiği, sanığın da 01.06.2016 tarihinde "Mahkemenizin 2016/244 sayılı dosyasında bulunan Yargıtay ilamının adresimin 14 Aralık 2015 tarihinden bu yana değiştiği yeni adresim olan [...] adresime tebliğ edilmesini ve ifademin talimatla alınmasını arz ederim." şeklindeki dilekçesini verdiği ve bu dilekçenin aynı tarihte Yerel Mahkeme hâkimi tarafından havale edildiği göz önünde bulundurulduğunda; 1412 sayılı CMUK'nın 5320 sayılı Kanun'un 8. maddesi uyarınca karar tarihi itibarıyla uygulanması gereken 326. maddesinin 1 ve 2. fıkralarındaki açık düzenlemeye karşın bozma ilâmı ve duruşma gününü bildirir davetiyenin Yerel Mahkemece sanığın 01.06.2016 tarihinde bildirdiği en son adresine usulüne uygun tebligat yapılıp bozma ilâmından haberdar edilmesi ve aynı dilekçeyle ifadesinin talimatla alınmasını talep eden sanığa diyeceklerini bildirme olanağının sağlanması gerekirken, bu usulî zorunluluğa uyulmadan, yargılamaya devam edilerek yokluğunda karar verilmesi savunma hakkının kısıtlanması niteliğindedir..."

27. Yargıtay (kapatılan) 13. Ceza Dairesinin 5/2/2020 tarihli ve E.2019/13078, K.2020/1160 sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir: "...Sanığın yokluğunda verilen mahkeme kararının, sanığın savunmasında bildirdiği son adresi ile aynı olan Mernis adresine usulüne uygun tebliğ edildiği ve bu tebligat uyarınca kararın kesinleştirilerek infaza verildiği, her ne kadar sanık tarafından verilen 28.02.2014, 06.05.2014, 15.08.2014, 15.09.2014 tarihli eski hale getirme ve temyize ilişkin dilekçelerde tebligatın usulüne uygun olmadığı belirtilerek eski hale getirme ve temyiz talebinde bulunulmuş ise de; sanığın yokluğunda verilen hükme ait gerekçeli kararın, sanığın savunmasında bildirdiği son adresi ile aynı olan Mernis adresine tebliğe çıkartıldığı ve Tebligat Kanunu uyarınca usulüne uygun olarak 22.10.2013 tarihinde sanığın adreste bulunmaması sebebiyle aynı adreste oturan annesine tebliğ edildiği anlaşılmakla, eski hale getirme talebinin reddi ile sanığın CMUK'nun 310/1. maddesinde öngörülen bir haftalık süre geçtikten sonra hükmü temyiz ettiğinden, temyiz isteminin 5320 sayılı Yasanın 8/1. maddesi yollamasıyla 1412 sayılı CMUK'nın 317. maddesi uyarınca tebliğnameye uygun olarak REDDİNE..."

B. Uluslararası Hukuk

28. İlgili uluslararası hukuk kaynakları için bkz. (emsal başvuru) [GK], B. No: 2019/42687, 8/3/2023, §§ 23-29.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

29. Anayasa Mahkemesinin 21/4/2026 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

30. Başvurucu; soruşturma aşamasında tebligat çıkarılan adresin değişmiş olduğundan bahisle tebligatın iade edildiğini, Hollanda'da çalıştığını ve ikamet ettiğini, yargılama aşamasında gerekçeli karara ilişkin olarak adres araştırması yapılmadan soruşturma aşamasındaki aynı adrese tebligat çıkarılmasının usulsüz olduğunu, gerekçeli kararın usulüne uygun tebliğ edilmemesine bağlı olarak mahkûmiyet kararına karşı itiraz yoluna başvuru hakkının tanınmadığını ileri sürmüştür.

31. Bakanlık görüşünde; yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

B. Değerlendirme

32. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucunun iddialarının mahkemeye erişim hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

33. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Hakkın Kapsamı ve Müdahalenin Varlığı

34. Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında herkesin yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddiada bulunma ve savunma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla mahkemeye erişim hakkı, Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğünün bir unsurudur. Diğer yandan Anayasa'nın 36. maddesine "...ile adil yargılanma" ibaresinin eklenmesine ilişkin gerekçede, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerce de güvence altına alınan adil yargılanma hakkının madde metnine dâhil edildiği vurgulanmıştır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni (Sözleşme) yorumlayan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Sözleşme'nin 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının mahkemeye erişim hakkını içerdiğini belirtmektedir ((emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2014/13156, 20/4/2017, § 34).

35. Mahkemeye erişim hakkı, bir uyuşmazlığı mahkeme önüne taşıyabilmek ve uyuşmazlığın etkili bir şekilde karara bağlanmasını isteyebilmek anlamına gelmektedir ((emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 52).

36. Mahkeme kararlarının hukuka uygun olup olmadığına yönelik uyuşmazlığın çözümlenmek üzere bir yargı makamı önüne taşınması kanun yoluna başvurma olarak nitelendirilmektedir. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan hak arama özgürlüğü, bir temel hak olmanın yanında diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmayı ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden biridir. Adil yargılanma hakkı bir mahkeme kararına karşı üst yargı yollarına başvurabilmeyi güvence altına almamakla birlikte gerek suç isnadına bağlı yargılamalarda gerekse medeni hak ve yükümlülüklere ilişkin yargılamalarda istinaf veya temyiz gibi kanun yollarına başvurma imkânı tanınmış ise bu kanun yolları yönünden de adil yargılanma hakkı kapsamındaki güvencelerin sağlanması gerekir ((emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2015/1950, 22/2/2018, § 37).

37. Gerekçeli kararın usulüne uygun tebliğ edilmemesine bağlı olarak mahkûmiyet kararına karşı itiraz yoluna başvuruya ilişkin eski hâle getirme talebinin, gerekçeli kararın tebliğine ilişkin

tebligatın usulüne uygun olduğu gerekçesiyle reddedilmesinin mahkemeye erişim hakkına müdahale teşkil ettiği açıktır.

b. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

38. Adil yargılanma hakkının görünümlerinden biri olan mahkemeye erişim hakkı, mutlak bir hak olmayıp bu hakkın sınırlandırılması mümkündür. Ancak mahkemeye erişim hakkına müdahalede bulunulurken Anayasa'nın temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin genel ilkeleri düzenleyen 13. maddesi gözönünde tutulmalıdır.

39. Anayasa'nın "Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması" başlıklı 13. maddesi şöyledir: "Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz."

40. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı takdirde Anayasa'nın 36. maddesinin ihlalini teşkil edecektir. Bu sebeple müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen, kanun tarafından öngörülme, haklı bir sebebe dayanma, ölçülülük ilkesine aykırı olmama koşullarına uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir.

i. Kanunilik

41. 5271 sayılı Kanun'un 42/1. maddesinde usul işleminin süresi içinde yapıldığı durumda esasa hükmedecek mahkemenin eski hâle getirme dilekçesi hakkında da karar vereceği düzenlenmiştir. Başvurucunun eski hâle getirme talebinin reddi kararının 5271 sayılı Kanun'un 42. maddesine dayandığı görülmektedir. Dolayısıyla somut olayda başvurucunun mahkemeye erişim hakkına yönelik müdahalenin kanuni dayanağının mevcut olduğu anlaşılmıştır.

ii. Meşru Amaç

42. Anayasa'nın 36. maddesinde, hak arama özgürlüğü güvence altına alınmıştır. Maddede, hak arama özgürlüğü için herhangi bir sınırlama nedeni öngörülmemiş olmakla birlikte bunun hiçbir şekilde sınırlandırılması mümkün olmayan mutlak bir hak olduğu söylenemez. Özel sınırlama nedeni öngörülmemiş hakların da hakkın doğasından kaynaklanan bazı sınırları bulunduğu kabul edilmektedir. Ayrıca hakkı düzenleyen maddede herhangi bir sınırlama nedenine yer verilmemiş olsa da Anayasa'nın başka maddelerinde yer alan kurallara dayanılarak bu hakların sınırlandırılması mümkün olabilir. Dava açma hakkının kapsamına ve kullanım koşullarına ilişkin bir kısım düzenlemenin hak arama özgürlüğünün doğasından kaynaklanan sınırları ortaya koyan ve hakkın norm alanını belirleyen kurallar olduğu açıktır. Ancak bu sınırlamalar Anayasa'nın 13. maddesinde yer alan güvencelere aykırı olamaz (AYM, E.2015/96, K.2016/9, 10/2/2016, § 10).

43. Yargı kararlarının tabi kılınacakları bir kanun yolu incelemesi neticesinde ortadan kaldırılma ihtimalinin hukuk düzeni içerisinde sürekli olarak gündemde tutulması hukuki güvenlik ve istikrar ilkeleriyle bağdaşmaz. Yargılamaların sürüncemede kalmasını engellemek, uyuşmazlıkların

mümkün olan en kısa süre içinde nihai çözüme kavuşturulmasını, hukuk âleminde etki ve sonuçlarını doğurması beklenen kesin hükmün bir an önce teminini sağlamak düşüncesiyle yargı kararlarına karşı üst mahkemeler nezdinde yapılması öngörülen kanun yolu başvuruları kanunlarla belli sürelere bağlanmıştır. Bu itibarla kanun yoluna başvurma hakkının belli bir süre koşuluna bağlanması, yukarıda belirtilen sakıncaları bertaraf ederek hukuki güvenlik ve istikrarın sağlanması gibi önemli ve meşru bir amaca hizmet eder ((emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2014/5225, 8/11/2017, § 42). Bu itibarla başvuru konusu olayda basit yargılama usulüne göre yapılan yargılama sonunda verilen hükme karşı itiraz kanun yoluna başvurmanın belirli bir süreye bağlanmasının meşru amacının bulunduğu anlaşılmaktadır.

iii. Ölçülülük

(1) Genel İlkeler

44. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan mahkemeye erişim hakkı mutlak olmayıp sınırlamalara konu olabilir. Ancak Anayasa'nın 13. maddesinde yer alan ölçülülük ilkesi uyarınca anılan sınırlamaların mahkemeye erişimi imkânsız hâle getirmemesi ya da aşırı derecede zorlaştırmaması gerekir. Kişinin mahkemeye başvurmasını engelleyen hukuki veya fiilî sınırlamalar mahkemeye erişim hakkını ihlal edebilir ((emsal başvuru), § 52).
45. Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasında dikkate alınacak ölçütlerden biri olan ölçülülük, hukuk devleti ilkesinden doğmaktadır. Hukuk devletinde hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması istisnai bir yetki olduğundan bu yetki ancak durumun gerektirdiği ölçüde kullanılması koşuluyla haklı bir temele oturabilir. Bireylerin hak ve özgürlüklerinin somut koşulların gerektirdiğinden daha fazla sınırlandırılması kamu otoritelerine tanınan yetkinin aşılması anlamına geleceğinden hukuk devletiyle bağdaşmaz (AYM, E.2013/95, K.2014/176, 13/11/2014).

46. Ölçülülük ilkesi, öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını ve bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir. Öngörülen tedbirin kişiyi olağan dışı ve aşırı bir yük altına sokması durumunda müdahalenin ölçülü olduğundan söz edilemez (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2012/102, K.2012/207, 27/12/2012; E.2014/176, K.2015/53, 27/5/2015; E.2015/43, K.2015/101, 12/11/2015; E.2016/16, K.2016/37, 5/5/2016; E.2016/13, K.2016/127, 22/6/2016; (emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2013/817, 19/12/2013, § 38). Müdahalenin ölçülülüğü değerlendirilirken ilgili yasal düzenlemelerle birlikte somut olayın koşulları ve başvurucunun tutumu da gözönünde bulundurulmalıdır ((emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2014/4212, 5/4/2017, § 50).

47. Yargısal başvuruların birtakım usul kurallarına tabi kılınması tek başına mahkemeye erişim hakkını zedelemez. Bununla birlikte yargısal başvuru usullerinin belirli ve öngörülebilir olması gerekir. Öte yandan mahkemeler kanun yollarına başvuru için getirilen koşulları uygularken kişilerin mahkemeye erişimlerini engelleyecek veya aşırı derecede zorlaştıracak ölçüde şekilcilikten kaçınmalıdır ((emsal başvuru), §§ 45, 46).

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

48. Somut olayda Mahkeme, gerekçeli kararın usulüne uygun tebliğ edildiği gerekçesiyle eski hâle getirme talebinin reddine karar vermiştir (bkz. § 14). Başvurucu; Hollanda'da çalıştığını ve ikamet ettiğini, Başsavcılık tarafından soruşturma aşamasında yapılan tebligatın adres değişikliği sebebiyle yapılamadığını, adres araştırması yapılmadan Mahkeme tarafından aynı adrese çıkarılan tebligatın usulsüz olduğunu ileri sürmüştür (bkz. §§ 13, 15). İtirazı inceleyen Mahkeme ise gerekçeli kararın sanığın bildirdiği adreste sanığın yakınına yapıldığı, dolayısıyla gerekçeli kararın usulüne uygun tebliğ edilmiş olması sebebi ile kararın usulüne uygun kesinleştiği, itirazın süresinde yapılmadığı gerekçesiyle itirazın reddine karar vermiştir (bkz. § 16).

49. Başvurucunun kanun yolu incelemesi amacıyla üst mahkemelere taşımak istediği yargı kararından haberdar edildiği hususu herhangi bir tereddüte mahal bırakmayacak şekilde açık ve net olarak görülmelidir. Dolayısıyla yetkili makamların kanun yolu başvurusuna konu yargı kararı hakkında muhatabını bilgilendirmek -keza yargı merciinin de kanun yolu incelemesi için öngörülen sürenin başlangıcına esas aldığı tarih itibarıyla başvurucunun incelemeye konu karardan haberdar olduğunu belirlemek- amacıyla her bir somut olayın özel koşullarının da gerektirdiği özeni gösterip göstermediğinin tespiti, mahkemeye erişim hakkına yönelik güvencelerin sağlanıp sağlanmadığının ortaya konulması bakımından önem arz etmektedir ((emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2014/5225, 8/11/2017, § 47).

50. Mahkeme; iddianameyi içeren ve tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içerisinde yazılı savunma dilekçesi sunabileceği, yokluğunda duruşma yapılmaksızın dosya üzerinden karar verileceği hususlarına dair ihtar bulunan tebligatı başvurucunun soruşturma aşamasındaki ifadesinde belirttiği adrese çıkarmıştır. Tebliğ mazbatasından muhatabın adreste bulunmaması nedeniyle tebligatın mahalle muhtarına teslim edildiği ve yakın komşusuna haber verildiği anlaşılmaktadır (bkz. § 18). Bahsedilen tebligatın 7201 sayılı Kanun'un "Tebliğ imkansızlığı ve tebellüğden imtina" başlıklı 21. maddesinin (1) numaralı fıkrasına uygun şekilde tebliğ edildiği görülmektedir (bkz. § 23). Tebligat mazbatasında başvurucunun bu adresten sürekli ya da geçici olarak taşındığına veya yurt dışında ikamet ettiğine dair bir tespit yer almadığı vurgulanmalıdır.

51. Gerekçeli karar, başvurucunun soruşturma aşamasındaki ifadesinde belirttiği adreste bulunan babasına tebliğ edilmiştir. Tebligat mazbatasından başvurucunun işte olması sebebiyle aynı konutta bulunan babasına tebligatın yapıldığı anlaşılmaktadır (bkz. § 12). Bahsedilen tebligatın 7201 sayılı Kanun'un "Aynı konutta oturan kişilere veya hizmetçiye tebligat" başlıklı 16. maddesine uygun şekilde tebliğ edildiği görülmektedir. Tebligat mazbatasında başvurucunun bu adresten sürekli veya geçici olarak taşındığına veya yurt dışında ikamet ettiğine dair bir tespit yer almadığı vurgulanmalıdır. Ayrıca başvuru formunda; başvurucunun babasının gerçekte tebligat çıkarılan adreste ikamet etmediğine ya da tebliğ mazbatasındaki imzanın babasına ait olmadığına dair bir şikâyeti de bulunmamaktadır.

52. Ceza yargılamasının taraflarının yargılama sürecindeki adres değişikliklerini yargılama makamına bildirmeleri dikkate değer bir olgudur (bkz. § 26). Bu durum tarafların yargılama makamlarının işlemlerinden haberdar olabilmeleri, muhakeme sürecindeki hak ve yetkilerini süresinde ve etkin şekilde kullanabilmeleri açısından önemlidir. Başvuru formunda; başvurucunun adresinin değiştiğine ilişkin yargılama makamının bilgilendirildiğine dair bir bilgi veya belge

sunulmamıştır. Üstelik soruşturma aşamasında alınan ifadesinde başvurucu, hâlen belirttiği adreste ikamet ettiğini beyan etmiştir (bkz. § 9). Başvurucuya kovuşturma sürecinde yapılan tebligatların 7201 sayılı Kanun'a uygun yapıldığı ve başvurucunun adres değişikliğine dair yargılama makamlarını bilgilendirmediği gözönüne alındığında; eski hâle getirme talebinin reddine karar verilmesinin mahkemeye erişim hakkını engelleyecek veya aşırı derecede zorlaştıracak ölçüde şekilci olduğu söylenemez.

53. Açıklanan gerekçelerle başvurucunun mahkemeye erişim hakkının engellendiğini ileri sürdüğü yargılama işlemlerinde bir bütün olarak yargılamanın adilliğini olumsuz etkileyecek bir durum olmadığından mahkemeye erişim hakkının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamında mahkemeye erişim hakkının İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

C. Yargılama giderlerinin başvurucu üzerinde BIRAKILMASINA,

D. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 21/4/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.